

Yttrande över Framtidsval - karriärvägledning för individ och samhälle (SOU 2019:4)

Sveriges elevråd - SVEA välkomnar utredningen SOU 2019:4 och uppmuntrar studier och konkreta förslag om hur studie- och yrkesvägledare kan stärkas i syfte att gynna elever i sitt framtida yrkesliv. Vi vill med detta svar belysa de förslag vi tillstyrker och samtidigt uppmärksamma vikten av ett starkare elevperspektiv i en eventuell förändringsprocess av studie och yrkesvägledningen.

5.2.1 Väglledning för elever i grundskolan och motsvarande skolformer

Under denna rubrik berättar utredningen om de möten de haft med elever och elevrådsorganisationer. Detta är något som glädjer oss, även om Sveriges elevråd - SVEA gärna blivit inkluderade i denna process. Enligt utredningen berättar unga om att studieväglledning kommit in för sent, i förrän årskurs 9, inför gymnasievalet. Studieväglledning bör introduceras tidigare än vad det gör idag. Vi tycker dessutom att alla elever bör ha lagstadgad rätt till minst ett besök hos studie- och yrkesväglledare per läsår från och med årskurs fyra. Att föräldrar behöver involveras mer i studieväglledningen tror vi inte endast bör gälla nyanlända, som utredningen belyser, utan alla elevers föräldrar. En förälders åsikter när det gäller val av utbildningen kan nämligen vara mycket betydelsefull för eleven. Det blir därmed viktigt att föräldern får insyn i detta, bland annat när det gäller val och utbud av program likväl som valets möjliga framtida resultat för eleven.

5.3 Väglledning som kompensatoriskt verktyg

Under denna rubrik beskriver utredningen hur socioekonomisk bakgrund i förlängning påverkar elevers skolresultat. Skolan brister därmed i sitt viktiga kompensatoriska uppdrag. Detta är oacceptabelt. Vi håller med utredningen om att en utvecklad studie- och yrkesväglledning kan vara ett viktigt sätt att arbeta med detta uppdrag.

8.2.5 Reglering av yrket studie- och yrkesväglledare

Under denna rubrik fastställs det att det inte ligger i utredningens syfte att utreda frågan om legitimationskrav för studie- och yrkesväglledare. Sveriges elevråd - SVEA föreslår ytterligare åtgärder. Enligt vårt skolpolitiska program, tycker elever själva att ett legitimationskrav bör införas för studie- och yrkesväglledare. Vi tror att detta skulle stärka yrket och kvalitén på den rådgivning eleverna får. Vi tror även att detta skulle öka likvärdigheten i skolan. Därför bör ett legitimationskrav införas för studie- och yrkesväglledare.

10.3 Elevernas tillgång till karriärvägledning ska tydliggöras och stärkas

Ett förtydligande av elevers tillgång till individuell karriärvägledning är något vi står bakom. I synnerhet förslaget att ändra skrivelsen i skollagen där alla elever ska ha *tillgång till personal* i sin studievägledning till att istället lyda *tillgång till karriärvägledning* och att denna även ska anpassas efter elevernas behov. Vi håller med om att detta till viss del tydliggör vad eleverna kan kräva och vilka krav som kan ställas på huvudmän. Dock tror vi att det finns för stort utrymme för tolkning när utredningen säger att den individuella karriärvägledningens omfattning ska utgå efter elevens individuella behov och förutsättningar. Vi tror att ytterligare åtgärder behövs. Vi tror som tidigare nämnt att studievägledning bör introduceras tidigare än vad det gör idag och att alla elever bör ha lagstadgad rätt till minst ett besök hos studie- och yrkesvägledare per läsår från och med årskurs fyra.

Samtidigt vill vi belysa att det ofta är elever med de bästa förutsättningarna som kan efterfråga mer stöd. Vi vill därför se fler förslag som säkerställer att tröskeln sänks för de elever med de största behoven av studie- och yrkesvägledning och inte bara de redan "invidga".

Tilldelning av tid för generell karriärvägledning i form av framtidsval

För att göra plats för Framtidsvalundervisningen är förslaget att omfördela 80 timmar från elevens val-undervisningen. Här vill vi starkt belysa en avsaknad av ett elevperspektiv och uppmantra utbildningsdepartementet att inte begränsa elevernas valfrihet utan att först ha undersökt vad eleverna själva tycker om att ta tid från elevens val.

Överlag är Sveriges elevråd - SVEA positivt inställda till utredningen och att stärka studie och yrkesvägledningen men uppmanar utbildningsdepartementet att i större utsträckning ta in elevernas perspektiv enligt våra förslag.

Med vänlig hälsning
Sveriges elevråd - SVEA

Filippa Drakander
Generalsekreterare

Linnea Netin
Utredare